

Vannak helyek, amelyeket jobban megszentelt a Teremtő, ahol erősebben érezzük, hogy okkal vagyunk a világban, és életünk egyszeri, megismételhetetlen ajándék. Ilyen helye Pécsnek a Dóm téren tornyosuló székesegyház.

Szent Péter öröksége: **A pécsi székesegyház**

Más képet festett Pécs – amelyet akkor Quinqueecclesiae-nek hívtak –, amikor Azo pápai legátus jelenlétében 1009. augusztus 23-án megalapította Szent István királyunk a pécsi püspökséget. Azóta rengeteg minden megváltozott, de elmondhatjuk: harminchárom nemzedéknek hirdette már Krisztus misztériumát a Pécs második főterének számító Dóm teret uraló négytornyos bazilika. Természetesen nem a mai neoromán stílusú épület, hiszen a történelem viharai a székesegyházat sem kímélték. Az első templomot még a magyar történelemben sötét színekkel ábrázolt „idegen”, Orseoló Péter királyunk kezdte az égbe emelni, talán a névrökonság vonzotta, hiszen maga az apostolfejedelem, Szent Péter volt a püspökség védőszentje. Műve elkészültét azonban nem érthette meg, a Vazul-ági hercegek letaszították trónjáról a gyűlöltté lett uralkodót. Királyi főből azonban később sem volt hiány a városban, 1064-ben Salamon, Géza és László együtt ünnepelték a húsvétot Pécsen, ám a Képes Krónika tanúsága szerint a jövődőlő polgárháború előjeleként a következő éjjel tűzvész támadt, és elhamvadt a székesegyház.

A következő évszázadban lombard tájakról érkezett az a minta, amely alapján szakértő kőfaragók keze nyomán egy gyönyörű, háromhajós bazilika született a Mecsek lábánál. E kor emléke az attemplom, illetve az attemplomi lejáróknál készült domborművek, amelyeket mindenképp meg kell néznünk, hogy végleg elfelejthessük a román építészeti alacsonyabbrendűségéről belénk sulykolt tételket. Ha még mindig úgy véljük, hogy a modern kor embere mennyivel nagyszerűbb elődeinél, akkor nézzünk be a Corpus Christi kápolnába, ahol megcsodálhatjuk a reneszánsz kor kimagasló emlékét, Szt. István György püspök vörös márványból készült szentségházát.

Bizony, a megmaradt emlékek miatt is sajnálhatjuk az oszmán hódoltság hosszú idejét,

amikor a bazilikából dzsámit csináltak, majd raktárként használták. A város visszafoglalása után az épület rendkívül romos volt, és csak Klimó György püspök idején merült fel komolyan először a teljes átépítés gondolata. 1807-ben a kor neves építészének számító Pollack Mihály tervei alapján neogót stílusban alakították át a templomot, de ez sem volt hosszú életű. Dulánszky Nándor püspök elhatározta, hogy a közelgő millennium tiszteletére – a senki által nem ismert – eredeti állapotába állítja vissza, és a tiltakozások dacára keresztül is vitte a tervét.

1891-re nyerte el mai formáját a bazilika, amelynek déli homlokzatát kecses árkádívorsó tagolja, bejárata fölött a Madonnát láthatjuk a magyar szentek gyűrűjében.

Érdeemes körbejárni a templomot, északi oldala mögött az 1355-ben alapított Aranyos Szűz Mária-kápolna feltárt részeit fedezhetik fel az éles szemmel és erős képzelőerővel megáldott látogatók. Ugyanitt találjuk a méltatlanul elfeledett Berényi Zsigmond míves rokokó díszkútját, amelyből 1739 óta olthatták szomjukat a megfáradt vándorok. Berényi pécsi püspökként (1739–1748) hatalmas munkát végzett, templomokat emelt, plébániákat alapított, és ő szervezte meg a papi szemináriumot is, ahol rendkívül korszerű oktatás folyt egészen az intézet megszüntetéséig. Megérdemelné, hogy alakja felkerüljön a székesegyház nyugati bejáratához, Szent Péter, Szent István és Mór püspök mellképei mellé. Nagy elődeihez hasonlóan az őlete is példa lehet számunkra, hogy csak az hagyhat értéket maga után, aki bölcsen ötvözi a hagyományokat az újító akarattal.

Nyugodtan dőljünk a falnak a nyári alkonyban, és hallgassuk a szentek társaságában a századiknak gyártott Angster-orgona Szent Péter egyházából kiszűrődő, földöntúli muzsikáját.

LEJEGYZETTE: DR. VARGA SZABOLCS

FOTÓK: MÜLLER NÁNDOR

